

ključuje Mencinger svoj roman! Citira namreč sve- tega Avgušтина Confessiones Surgunt: indocti et caelum rapiunt; et nos cum doctrinis nostris sine corde, ecce, ubi volutamur? (Str. 450). Človek nehote vzklikne ob tej analizi: Ko bi vendar vsi Slovenci sprejeli program tega staroste slovenskih pisateljev!

Tiskovnih napak nisem zapazil mnogo in kar jih je, jih čitatelj izvečine lahko sam popravi; tako n. pr. str. 8 spodaj: 26. avgusta mesto aprila; str. 11 v sredi: M. Mayer l. 1844, mesto 1848; str. 17 spodaj: 2. in 4. maja 1848 mesto 1841.

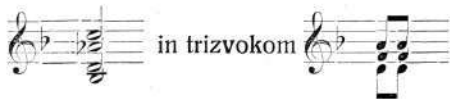
Ako literarni historik obravnava vsakega važ- nejšega pisatelja tako vsestransko kakor profesor Grafenauer, potem ni čuda, da nastanejo časih kar lepo zaokrožene monografije v knjigi, in da ne po- grešamo nič bistvenega več na slikah mož, ki jih gle- damo v tem delu in temeljito spoznavamo. In ako bo g. pisatelj v bodoče odvrnil vse, kar bi utegnulo kaliti naše veselje nad njegovo slovstveno sgodovino, potem iz srca želimo: naj Katoliška Bukvarna izda tudi še III. in IV. del!

Dr. J. Debevec

Glasba.

Novi Akordi. Tretja številka „N. A.“ je pri- nesla pet skladb, in sicer eno za klavir, dva zbor a in dva samospeva s klavirjem.

St. Premrlova sonatina za klavir je menda prva skladba te vrste v naši glasbeni literaturi. Zlo- žena je v obliki klasičnih in drugih sonatin; preprosta v dikciji, a vseskozi živahna in naravno se razvija- joča. Za izvajanje primeroma lahko skladbo bi pri- poročal zlasti naši mladini. — Dr. Gojmir Krekov mešani zbor „Blagor jim“ je kontrapunktična skladba *zar' ēšoxijv*. Gospod skladatelj jo imenuje štiriglasno invencijo, kar je pravzaprav — v širjem pomenu — vsaka skladba, a se je to ime od J. S. Bachovih časov dalje udomačilo zlasti za prosto fugirane bodisi instrumentalne bodisi vokalne skladbe. Dr. Krekov zbor je poln življenja, gorak v izrazu, mogočen v učinku, kljub kolikortoliko strogi obliki vendar gladko in neprisiljeno tekoč, bogat v harmonijah, odličen modern komad, ki mu bodo — notabene! — kos le najboljši zbori. — Jako lep je O. Devov večinoma homofoničen moški zbor „Kvišku plava“ s semtertja prav izrazitimi in občutenimi melodijami. Če pa ni zbor za drugi bas pisan nekoliko prenizko, naj po- vedo basisti! — S. Šantlova „Narodna“ se drži narodnega tona v melodiji in spremljanju in je kar moč lahka pesmica. — Vseskozi moderno opremljena in morda še preveč nališpana pa je Ž. Polasčkova narodna „Da sem jaz ptičica“. Upam pa, da bo pesem, pevana z občutkom in istotako spremljana na klavirju, prav ugodno učinkovala. Malo trda se mi zdi zveza med nonakordom

pri ponovitvi
prvega
odstavka.

Vsebina književne priloge je sledeča: Fran Gerbič: Nekoliko podatkov o ustanovitvi slovenske opere pri „Dramatičnem društvu v Ljubljani“. Črtica iz mojega življenja. — Janko Žirovnik: Nekaj zgo- dovine „Žirovnikovega zbora“ v Št. Vidu nad Ljub- ljano. — Marko Bajuk: Nekaj opazk k četrtemu zvezku Žirovnikovih „Narodnih pesmi“. — Gledišče: Dr. Ernst Krajanski: Josip Hatze: „Povratak“. — Koncerti. — Glasbena društva. — Slovenski glas- beni svet. — Naše skladbe. — Izza tujih odrov. — Odmevi iz koncertne dvorane. — S knjižne mize in

iz glasbene mape. — Umetnikov življenje in strem- ljenje. — Pêle mèle. — Listnica uredništva.

Četrto številko „N. A.“ je posvetil gospod urednik dr. Gojmir Krek „Glasbeni Matici“ v Ljubljani. V predgovoru „Številki na pot“ piše, „naj sprejme vrla „Glasbena Matica“ to poklonitev kot malo protidarilo za njen trud pri pospeševanju slo- venske moderne, naj vidi v njej izraz hvaležnosti za njeno delovanje v pretekli sezoni, vkratu pa izraz iskrene želje, naj deluje tudi v bodoče v sedaj inav- gurirani smeri“.

Slavnostno številko uvaja dr. Gojmir Krekov energičen moški zbor „Bratje, v kôlo se stopimo!“ z markantnim hromatičnim, za pevske glasove pač malo težkim basovskim motivom:

nasproti kateremu je tenor s svojimi čistimi primami skoro malo monoton. Lepo je stopnjevanje od osmega do enajstega takta. Tudi srednji, mirnejši stavek v cis-molu oziroma E-duru tvori prav čeden kontrast k prvemu in zadnjemu stavku. Za prve tenore je skladba splošno precej utrudljivo pisana, sklep tega moškega zbora bo pa zanje naravnost — tortura. — Fr. Gerbičev mešani zbor „Po zimi“ je ljubka, ne težka skladba. Drži se v precejšnji meri narodnega tona, in bo zlasti pri besedilu „saj letos sem te le vesel“ itd. sigurno napravila basistom veliko veselje in tudi sicer v celoti kot taka se bo izkazala kot zelo hvaležna skladba. — Dav. Jenkov mešani zbor „Bogu in rodu“ se mi zdi nekoliko preveč razkosan, a moram vendar priznati, da se je gospod skladatelj hvalevredno držal besedila in se z vso dušo zamislil v življenje bratskega srbskega naroda. Mogočno res- nobne harmonije se družijo z živahno veselimi v lep sklad. — Fr. Ferjančičev mešani zbor „V jutran- nji zarji“ kaže že precej modern kolorit. Na vsak način lepo dehteča skladba, polna blagoglasja in umerjenosti. — E. Adamičev mešani zbor „Pusto je“ je zložen za pet glasov: sopran, alt, dva tenora in bas. Mojstrsko delo. Adamič ne pride v za- drego pri nobenem besedilu. Tudi tu se mu je izborno prilagodil. Skladba prinaša dosti polifonije, pa tudi nenavadnih, zanimivih harmonij ne majka. Vsa čast! — Gospod Ferdinand Juvanec zaključuje s svo-

jim zelo posrečenim mešanim zborom „Izgubljeni cvet“ krog skladateljev, ki so se topot v „Novih Akordih“ jako častno poklonili „Glasbeni Matici“. Juvančev slog je za pevske glasove zelo prikladen.

Sklepam z odkritosrčno in mislim da občo željo, naj bi gg. skladatelji, ko zlagajo za človeška grla, uvaževali zmožnosti in meje človeškega organa. Le z zmerno in nikakor ne pretirano pisavo bomo v res-

nici pospeševali zdravo pevsko gibanje, solidno pevsko izobrazbo ter siguren in uspešen pevski napredek.

Stanko Premrl.

Ant. Foerster: **Responsoria ad Missam.** V jako čednem in preglednem tisku je izdala Katoliška Bukvarna latinske od Foersterja harmonizirane mašne in nekatere druge responzorije, ki jih vsem cerkvenim pevovodjem prav toplo priporočam.

S. P.

Ante Gabrov članek „VI. umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča“.

Napisal R. Jakopič.

Z začudenjem sem prečital članek „VI. umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča“ („Dom in Svet“ št. 8), pa verjemite mi, — niso izsilili teh občutkov napadi na mojo osebo, oziroma na moje tovariše — več hujših dogodljajev smo srečno pretrpeli in jih bomo morali še pretrpeti in preboleti, če nam Bog zdravje da in dolgo življenje —, ampak dih iz skritih in najskrivnejših kotičkov majhne človeške duše me je objel s svojim vzduhom.

Odložil sem zvezek in prehitel v mislih še enkrat vsebino tega čudnega spisa. Članek ni slabo sestavljen in je vsled svoje spretnosti kombinacije nedokazanih trditev, krivih premis in goljufivih sklepov, s katerimi skoraj osupne neslutčega bralca, čedno delce nepoštena polemike. Podpisan je Ante Gaber.

Sicer so mi dejali nekateri znanci: „Kaj se boš razburjal, saj je le Gaber!“ Res je, da bi temu g. Gabru nikdar ne skazal časti, ž njim polemizirati. Kadar bi moji živci ne mogli več prenašati tega umetniškega modrijana, znal bi se ga obraniti na enostavnejši način, če že ne drugače, pa po receptu Groharjevem.

Ampak ta članek je g. Gaber namenil javnosti, in javnost tega gospoda še ne pozna, kajti če izvzamem pol članka, ki ga je napisal pred leti za „Dom in Svet“ in nekaj drugih malenkosti, on se ni izstopil iz svoje blagodejne temine. Po drugi strani pa se v tem članku razpravljajo stvari, ki navsezadnje vendar zadevajo javnost, — saj družbi vendar ne more in ne sme biti brezvažno, kako se oskrbuje ena najsvetejših posestev človeštva, namreč umetnost. Zato sem se odločil odgovarjati na omenjeni članek.

Da začnem z začetkom: Kdo je Ante Gaber in odkod izvaja pravico, da s tako suverenostjo obsoja slovensko umetnost in slovenske umetnike? Nekoč, pred leti, se mi je prikazal v družbi Groharjevi nek fantiček, živahen, strastno vnet, vnet — za kaj? za umetnost? za umetnike? ali za šopirne besede, katere je znal govoriti o umetnosti in o umetnikih? Ne vem! Kakor trepetava vešča od luči do luči, nezavedno, brezvoljno, tako je bežalo njegovo poželenje od enega sveta do drugega, brez cilja, odvisno od okoliščin in slučajev. Le eno prepričanje je bilo v njem, prepričanje, da si ga je izvolila usoda za nekaj velikega, da se zgodi nad njim čudež in da se rodi iz njegovega hrepenenja — brez lastnega sodelovanja — nekaj nenačelnega. Ubogi deček, igrača slučajev! To je bil tisti mladenič Ante Gaber. Pa od tedaj je že dolgo. Razumem zdaj kako se vrši proces razvoja v tako mladi duši, kako raste,

kar je bilo majhnega, kako zadobiva čedalje konkretnije oblike, kar je bilo nedoločnega. In slučaj in okoliščine so hoteli, da se ta mladenič vrže v skalnato valovje umetnosti. Šel je na Dunaj, da se pripravlja na poklic umetniškega zgodovinarja. Po lastnem zatrdilu je bil vpisan na univerzi; gotovo je, da je bival več let na Dunaju. Kako je tam v teh letih porabil svoj čas, kaj in kako je tam študiral, to presojati ni moja stvar, to je naloga univerznih profesorjev in tudi ti se spuščajo v taka presojevanja le, če se jih k temu pozivlje. Ni mi znano, da bi jih g. Gaber kdaj pozval. Sicer sem pa jaz zadnji, ki bi sodil sposobnost učenjakov po šolskih izpričevalih — pa zdi se mi, da so ljudje in okoliščine, ki včasih zahtevajo taka potrdila — jaz za svojo osebo bi rad priznal g. Gabra za umetniškega zgodovinarja, če bi on dokazal svojo sposobnost za ta poklic s svojimi samostojnimi deli. Tako pa nimamo od njega razen že omenjenega nedovršenega članka nič drugega, kakor začetek najnovejše razprave, katere pa g. Gaber v resnici ni spisal kot umetniški zgodovinar; kajti, če bi se on na Dunaju ne bil prav nič učil, že občevanje s člani kluba „Save“ bi ga moralo dovesti vsaj do jasnega razumevanja najpreprostejših umetniških pojmov, katere bi mogel v tem članku uspešno porabiti. Drugi vzroki so ga zapeljali do sestave tega članka, vzroki, katerih morda ne smemo iskati samo v njem; morda on sam ni odgovoren za vse te izbruhe, ki jih je napisal proti tistemu, ki ga ni učil takih grdobj — morda so drugi — recimo za danes še slučajji, ki izrabljajo slabost te tavajoče duše. Raditega ga v tem oziru ne bom preostro obsojeval, ampak omejil se bom na ovržbo in uravnavo onih točk, ki so obrnjene proti umetniški in človeški časti članov kluba „Save“ in ki so v stanu, staviti našo umetniško stremiljenje in človeško ravnanje v napačno luč. Če se pa pri tej priliki obračam včasih tudi na Gabra-zgodovinarja, se mora g. Gaber v to že vdati, ker hoče javnosti nasproti kot tak veljati.

No, pa začnimo uživati njegov sad spoznanja.

Svoj članek začne g. Gaber s tem, da se nekako blagohotno opravičuje, ker dozda se ni o nobeni slovenski razstavi pisal poročil; pravi, da ker ni mogel hvaliti, zato je rajši molčal. Kako obzirno in rahločutno!

Pa bodi kakor hoče, ni vredno se predolgo tu zadržati; mnogo zanimivejši je pogled v g. Gabrovo nežno vest, o kateri nam zaupno odkrije, da je postala od razstave do razstave čedalje težja. — V tem članku se je g. Gaber res korenito razbremenil, pa — če svoje težke vesti, to naj ostane odprto vprašanje. — In zakaj vendar je morala nje-